

Névtelen utcák.

*

Megint utcakeresztelés készül Budapesten, mert a főváros tanácsa megengedte a tisztviselők házépítő egyesületének, hogy két, eddig névtelen utcát „makadámszerűen kiépíttessen és ideiglenes jellegű csőcsatornával lásson el.“ Csak Purkorecen akad talán még ember, aki nem tudja, hogy ennek a makadámszerűségnek és ideiglenes jellegű csőcsatornának Budapesten mindig keresztelő a vége: utcakeresztelő. Mert a szegény, mezitlábás, sáros, makadámszerűtlen új utcák még csak ellézengetnek valahol a névtelen név nélkül is, de amint makadámszerűsítések, akkor már el is kell őket anyakönyvelni, mert nekik adni. Valahogyan úgy érezheti a főváros tanácsa, hogy kereszteletlen utcára szabad az utcaöntözés vizét locsolni rá, pedig a makadámszerűség háta úgy megakadályozza az öntözést, akár csak a régi, tisztességes utak, akiknek már az öregapját is mezitlábán keresztelték.

És tehát utcakeresztelő és el lehetsz rá, illetve felebarátom, hogy a két, ez idő szelvében még pogányul sáros ujszülött utcának is vagy valamelyik magyar hősnek a nevét adják, vagy pedig a Kazinczy—Bugát-féle nyelvújítás leghetetlenebb szókincsébe nyúlnak bele megint és ad notam Elnök-utca, Tudor-utca, elnevezik a két szerencsétlen csőcsatornásat, teszem fel azt, Mondolat-utcának, avagy pedig Éjkorány-utcának. Arra azonban már fogadást is merek ajánlani, hogy ha magyar hősnevet választ a székesfőváros keresztkoma-ügyosztálya, akkor ezeknek a hősöknek feltétlenül kell egy kvalifikációval birni. Azzal, hogy B betűn kezdődjék a nevük. Mert csak a jó Isten tudja, hogy a mi utcanév-gigondolóink, amikor hősökre mennek vadászni, miért mindig éppen azokat lövik meg, akiknek B-vel kezdődik a neve. A Barcsay-utca, a Boeskey-utca, a Bethlen-utca, a Báthory-utca, a Bánffy-utca, a Bimbó-utca, — hogy az ember beleőrül Erdély aranykorába és ahelyett, hogy oda találna, ahova törekedett, arra a tudatra ébred, hogy

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

725.092.1

Hely

Idő

" 1910 "

Személy

Helyszám

Szerző Ch. V.

Cím Névtelen utcák

Forrás: Pesti napló

Bp.

(Hely)

1910

(Idő)

X/22

(Köt. v. füz.)

tulajdonképpen szekundát érdemelne a magyar történelemből.

Hiszen szép, egészen szép dolog a hősök és ősök tisztelete, ezt már tudjuk részben Carlyletől, részben a kínaiaktól, de az utcák elnevezése nem pedagógiai célt szolgál és felesleges a Dob-utca párhuzamosait arról világosítani fel, hogy Wesselényi Miklóst tulajdonképpen Wäscher Leni-nek hívták. És ez még csak a jobb eset, amikor magyarról fordítja németre a közhasználat az utcanévet. Az ijedelmesebb része ezeknek a műfordításoknak szintén abban a kifürkészhetetlen ügyosztályban kezdődik, amelyik azután meg németről fordítja magyarra az utcát. Szegény Frühlingsfeld például, a józsefvárosi spiszbünger dehogyan akarta volna valaha is megmagyarosítani a nevét Tavaszmezőre és az öreg Karpfensteint is csak valami véletlen szerencse mentette meg attól, hogy Pontykö nem lett belőle.

Ennek a Karpfensteinnak a története azonban egyébként is eléggé érdekes és tanulságos. Az öreg nagyon jótékony ember volt életében is, a halála után pedig telkeket hagyott a fővárosra. Ezért hálául elnevezték róla a róla elnevezett utcát. Azonban mit tesz Isten? A főváros elspekulálta a Karpfenstein-telkeket, azután pedig meghalt a nagy és tisztességes emlékeztető Horánszky Nándor, akinek a nevét, ha már egyáltalán megtisztelés az utcanév adása, valóban joggal örököltette meg a székesfőváros. Valamelyik utcát tehát Horánszky nevével akarták elnevezni. De persze ezt is ügyosztályi ügyességgel kezdték el. Az első gondolat az volt, hogy a Zerge-utcát, amelyben Horánszky évtizedeken keresztül lakott, kell elnevezni a joggal siratott ember nevével. De ekkor jött valami böcs és azt az eszmét vetette fel, hogy nem volna-e

jobb az öreg Karpfensteint kilakoltatni, hiszen a telkeit már ugyis elspekulálták. És Karpfenstein már-már abban a veszedelemben forgott, hogy kénytelen lesz megváltoztatni a nevét, de ekkor a tanács mégis jobbat gondolt: eh, maradjon meg a Karpfenstein is, lakják jól a zerge is — és mégis csak a Zerge-utcát nevezte el Horánszky-utcának.

Ezek mind jó tréfák, de én tréfálhatok, az utcaelnevezés ellenben nem egy vicc. Az utcanév nem arra való, mint amire a budapesti bronzbélpangók, Deák, Arany és Vörösmarty, hogy egy-egy nagyunk emlékét örökítsék meg, hanem arra, hogy tájékoztassák, valóban utba igazítsák az embereket. És akkor mire jó hát Kazinczynak az a megtisztelés, hogy folyton azért vagyok kénytelen összetéveszteni Klauzál Gáborral, mert az utcáik révén csak annyit tudok az életrajzuktól, hogy lámpagyújtás után uriasszonvt kísérve nem lehet rajtuk végigmenni? Hol van ennek a rendszernek a logikája, vagy ennek a logikának a rendszere? Hamletnél, vagy Polóniusznál? Bolondság, hogy én töröm raita a fejemet, amikor ez a fejtörés a székesfőváros keresztkoma-ügyosztályának a feladata.

Az pedig biznyosan megoldja a feladatát úgy, hogy a két kis névtelen makadámszerű és csőcsatornás megkapja a maga nevét. Azonban egy indítványom mégis volna. A következő: A kis makadámszerűt kereszteljék vissza közfőnévből tulajdonnévvé: Mac Adam-nak, a kis csőcsatornásat pedig ne kereszteljék meg semmire, hanem — metélikék körül.

Ch. V.